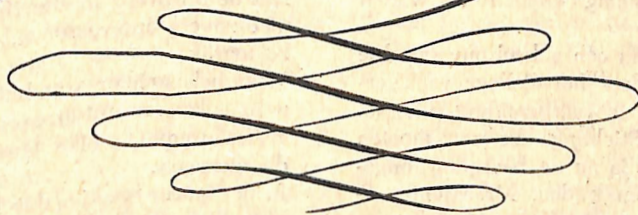


van Mens tot Mens



Orgaan van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische grondslag „Humanitas” onder redactie van J. Blom,
T. van Grootheest en C. M. Swiebel. Administratie-adres: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam-Z.

Openingsrede Congres 1955

uitgesproken door mr. J. in 't Veld

Nu wij het 10-jarig bestaan van Humanitas herdenken, gaan mijn gedachten onwillekeurig terug naar de bezettingstijd, toen in tal van geheime bijeenkomsten gebroed werd op plannen, die tot uitvoering moesten komen, zodra ons vaderland bevrijd was van vreemde overheersing.

Helaas kon niet alles, dat toen met zoveel enthousiasme werd opgezet, tot werkelijkheid worden en menigeen beleefde de grootste teleurstelling van zijn leven, toen hij zijn hoopvolle verwachting zag verzanden in de harde werkelijkheid van de na-oorlogse tijd, die zo weinig beantwoordde aan het droombeeld, dat hij zich daarvan gevormd had.

Maar gelukkig is het niet met *alle* plannen zo gegaan. Veel, dat in de donkere hongervinter gestalte kreeg, toonde voldoende levenskracht. De plannen die wel tot uitvoering kwamen, hebben er daardoor toe kunnen bijdragen, dat iets behouden bleef van de geest van vernieuwing, die in de oorlogsjaren ons de kracht gaf het hoofd omhoog te houden. Ik behoef maar te herinneren — om slechts enkele voorbeelden te noemen — aan de Stichting van de Arbeid en aan Nederlands Volksherstel.

Een van de toen werkzame groepen, die haar voorbereidend werk met succes bekroond zag, was een commissie, ingesteld door het nog altijd functionerende partijbestuur van de oude SDAP, die als opdracht had gekregen na te gaan, wat er zou moeten gebeuren om een algemeen noodzakelijk geachte verfrissing te bren-

gen in wat met een toen nieuwe, maar nu al weer verouderde term werd aangeduid als maatschappelijk hulpbetoon.

In de openbare zorg overheerste naar onze smaak nog te veel de loketgeest, de dorre ambtelijke geest, die in de hulpbehoevende alleen maar zag een *geval* en te weinig de mens.

De particuliere instellingen werden nog te veel gekenmerkt door liefdadigheid in de ouderwetse zin, zo'n soort neerbuigende liefdadigheid, goed bedoeld, maar die er niet op uit was de hulpbehoevende waarlijk op te heffen, omdat men het standsverschil als gegeven aanvaardde.

In de kerkelijke instellingen was men uiteraard veel meer geneigd de mens *zelf* te zien en hem, naast materiële steun, ook de geestelijke en zedelijke steun van het Evangelie te bieden, maar er was veel sleur. Aan individuele behandeling, aan een zich ernstig verdiepen in de bijzondere kanten van de moeilijkheden, waarin een *bepaalde* hulpbehoevende verkeerde, kwam men in het algemeen nog niet toe. Het was nog te veel cliché-werk, een te sterk overheersen van de preektoon. Daarbij kwam dan nog een euvel, dat zelfs thans nog niet geheel verdwenen is: het dwingen om in te gaan van hen, die hulp nodig hadden en door het Burgerlijk Armbestuur naar een kerkelijke instelling werden verwezen.

Deze overwegingen vormden de eerste aanleiding om ons in het probleem te gaan verdiepen.

Daarnaast werd materiaal aangedragen in een nota van Jo Boetje, toenmaals verblijvende ergens op de Veluwe. In deze nota, ons per geheime koerier geworden, werd de nadruk vooral gelegd op onze eigen verantwoordelijkheid. Niet alles verwachten en verlangen van de Overheid! Een eigen instelling zou de zorg op zich moeten nemen voor geestverwanten uit partij en vakbeweging, die met hun moeilijkheden zich niet tot een kerkelijke of neutrale instelling konden of wilden wenden.

De derde stimulans kwam van een geheel onverwachte kant, nl. van mr. Menten, door het College van Vertrouwensmannen belast met de voorbereiding van Nederlands Volksherstel, een Stichting, die zou moeten voorzien in de vele noden, die na de bevrijding ongetwijfeld aan het licht zouden treden. Mr. Menten — de naam, waaronder hij toen schuil ging, ben ik vergeten — oordeelde het gewenst, dat daarbij ook aan de buiten-kerkelijken aandacht zou worden geschonken, en kwam daarvoor mijn belangstelling vragen.

Aldus uitgerust, toog de commissie aan het werk. Veel tijd was er niet meer, want de bevrijding stond voor de deur. Maar de commissie had ook niet zo heel veel tijd nodig om tot de volgende conclusies te komen:

1. direct na de bevrijding zou een stichting in het leven moeten worden geroepen, met als voornaamste taak het verrichten van maatschappelijk werk onder buiten-kerkelijken, ook in het kader van Nederlands Volksherstel;
2. deze stichting zou los moeten staan van SDAP en NVV, aangezien het werkterrein van deze organisaties niet geheel samenviel met dat van de nieuw op te richten stichting. Er zijn immers ook vele buiten-kerkelijken buiten de rijen van NVV en SDAP. En omgekeerd telden deze organisaties vele kerkelijke leden, die, zo zij hulp nodig hadden, uiteraard waren aangewezen op hun eigen kerkelijke instellingen.
3. het maatschappelijk werk van de nieuwe stichting zou moeten steunen op een levensbeschouwing, omdat geestelijke en zedelijke steun moeilijk verleend kan worden door iemand, die zelf geen geestelijke en zedelijke inhoud heeft.
4. deze levensbeschouwing zou moeten zijn een humanistisch getinte levensbeschouwing.

Wat dit laatste punt betreft, is het interessant op te merken, dat wij van de plannen om te komen tot oprichting van het Humanistisch Verbond toen nog niets afwisten. Dat ging zo in die dagen! Pas enkele maanden na de bevrijding kwamen deze plannen ons ter ore. Van toen af is op nauwe samenwerking aangestuurd. Vraagt men mij, waarom wij het humanisme als grondslag hebben gekozen, dan meen ik mij te herinneren, dat Huizinga ons op het idee heeft gebracht.

In zijn boek „Geschiedenis der Wereld” pleitte hij voor een eerherstel van verschillende termen, die in discrediet waren geraakt, o.a. van het begrip „humanisme”. In een humanist zag men nog slechts een buitenkerkelijke, die zich met de dingen van de geest bezighoudt. Het wordt tijd — aldus Huizinga — de term terug te voeren tot zijn oorspronkelijkste vlak van betekenis, zodat hij kan uitdrukken al datgene, wat de mens als mens het waardigst is.

Welnu, zo iets heeft ons voor de geest gestaan: ons doel moest zijn geschonden menselijke waardigheid door ons maatschappelijk werk zo goed mogelijk pogen te herstellen.

Aldus aanschouwde Humanitas het levenslicht op 31 mei 1945. Wat moet ik u nu verder vertellen over haar geschiedenis in de 10 jaren, welke sindsdien zijn verstreken?

Dat de Stichting in die tijd een vereniging werd, zal u niet zo erg interesseren, al vinden wij het toch wel belangrijk.

Maar belangrijker zou het zijn, als ik er in slagen kon u in enkele minuten enig idee te geven van de fantastische groei, welke Humanitas in deze periode heeft doorgemaakt.

In het mooie boekje, dat Jo Manassen geschreven heeft over 10 jaren Humanitas, tekent zij aldus het begin:

„Men zou kunnen zeggen, dat het beginpunt van de weg, die Humanitas ging, in een particulier huis in Amsterdam lag, bij een geleende schrijfmachine, een stapel onbeschreven en van de bezetter gestolen papier en een lege portemonnaie”.

En nu, aan het andere uiteinde van de afgelegde weg — zo gaat zij verder — zien wij een Humanitas, dat in een voor één vereniging ongekend breed vlak maatschappelijk werk doet en dit met grote verantwoordelijkheidszin doet.

In tien jaar tijds werd die (inmiddels teruggegeven) schrijfmachine in dat privé-huis vervangen door een Centraal bureau in een kapitaal herenhuis aan de J. W. Brouwersstraat 16 te Amsterdam, knooppunt voor de secties kindbescherming, reclassering, bejaardenzorg, gezinsverzorging en algemeen maatschappelijk werk; contactpunt voor allen, die aan de top van deze secties staan en bovendien voor hen, die voor Humanitas werken op een terrein, dat buiten de genoemde secties valt, zoals b.v. het werk in de ontwikkelingsgebieden en voor gerepatrieerden; bron van inspiratie en voorlichting voor de 60 afdelingen, over het land verspreid. Ik kan er aan toevoegen, dat ons ledental gestadig groeide in een snel tempo. Begonnen met tientallen, hopen wij thans de eerste 10.000 vol te hebben. Met spanning zien wij de laatste gegevens over het ledental van onze Rotterdamse voorzitter tegemoet.

Ik zeg met nadruk: de eerste 10.000. Want niets wijst er op, dat het einde van de groei in het zicht is. Er is zelfs geen enkele aanwijzing, die duidt op een vertraging in het tempo van de groei.

De enige moeilijkheid is, dat het werk zich nog sterker uitbreidt. Wij exploiteren één Kinderhuis, het bekende Ellinchem, maar er moet nodig een tweede bij komen. Wij krijgen de zorg over steeds meer kinderen. Wij zien onze taak groeien op het terrein van de reclassering, voor welk onderdeel wij een prettige samenwerking hebben met het Genootschap; wij zien groei op het terrein van de bejaardenzorg, van de gezinsverzorging, van de hulp en voorlichting in individuele gevallen. Hoewel wij, de gezinsverzorgsters mede gerekend, reeds meer dan 100 mensen in onze dienst hebben, is er een grote behoefte aan meer beroepskrachten, die leiding kunnen geven aan het werk van onze vrijwillige medewerkers. Maar ook daarvan hebben wij er meer nodig en wij zullen het scholingswerk intensiever moeten gaan aanpakken.

In deze 10 jaren moest ons centraal bureau vier maal

verhuizen naar een groter kantoor. Verschillende afdelingen hebben ook al een eigen kantoor. Onze begroting dijde uit van enkele duizenden guldens in 1945 tot ruim 3 ton, geraamd voor 1956, ongerekend ten minste eenzelfde bedrag ten laste van de afdelingen. Onze afdeling Hengelo exploiteert 78 woningen voor bejaarden met bijbehorend recreatielokaal en zint al weer op uitbreiding.

Dit alles hebben wij kunnen bereiken, dank zij de steun van verschillende zijden en de trouwe toegewijde medewerking van velen. Wij rekenen voor de komende 10 jaren op nog meer steun en medewerking. Want veel werk wacht ons, veel leed vraagt om leniging, vele levens zijn er, waarin 'n sprankje zon zo erg welkom is. Gelukkig zijn de tekenen gunstig. Het begrip voor de grote waarde van maatschappelijk werk naar moderne opvatting heeft zich sneller verbreid dan wij hadden durven hopen. Het rijk gaat voor in een ruimere subsidiëring van het maatschappelijk werk dan wij tot dus-

ver gewend waren. Gemeenten volgen. Humanitas deelt daarin mede, behalve in een aantal gemeenten in het zuiden, waar men Humanitas in een uitzonderingspositie dringt. Het is een wat kinderachtig gedoe. Als men in het opkomen van Humanitas een bedreiging ziet voor de eigen positie, laat men het dan liever zoeken in een edele wedijver om elkaar in naastenliefde en toewijding en in doeltreffende werkmethoden te overtreffen.

Wij schuwen deze competitie niet. Want nu eenmaal in buitenkerkelijke kringen het besef heeft wortel geschoten, dat wij verantwoordelijkheid dragen ook voor het lot van onze naaste, dat wij de hulp behoevende medemens niet in de kou mogen laten staan, dat wij de helpende hand hebben uit te steken naar hen, die de levensstrijd niet aankunnen, nu zijn wij overtuigd, dat dit besef zal groeien, en steeds meer buiten-kerkelijken ons in deze noodzakelijke arbeid zullen gaan steunen. Daarom gaan wij vol vertrouwen het tweede tiental jaren in het bestaan van Humanitas tegemoet.

HET VERBOND TIEN JAAR

Als men in onze kring spreekt van „Het Verbond”, dan is het voor iedereen zonder enige twijfel duidelijk, dat hiermede het Humanistisch Verbond bedoeld wordt. Niet beter dan door dit kleine feit kan worden gedemonstreerd welke belangrijke plaats het Humanistisch Verbond is gaan innemen in de betrekkelijk korte spanne tijds, welke sinds 1946 is verlopen.

Het Humanistisch Verbond is opgericht op 17 februari 1946 en viert dus in de komende maanden zijn tienjarig bestaan. Het Verbond viert dit jubileum, zoals in onze kring te doen gebruikelijk blijkt te zijn, o.a. door de uitgave van een jubileumbrochure. En onwillekeurig dringt zich de vergelijking met onze eigen jubileumbrochure op. Er blijkt tussen beide brochures een verschil van opzet te zijn. Terwijl Humanitas vertelt van de geschiedenis van haar ontstaan en het praktische werk van alledag, opent de brochure van het Humanistisch Verbond met een hoofdstuk over het eigen gezicht van het humanisme in Nederland, welke gedachte men in alle onderdelen van de brochure terugvindt. Uit de brochure van het Humanistisch Verbond blijkt nog eens duidelijk, dat het Verbond een gemeenschap wil zijn, welke voor al haar leden iets betekent en waarin dus veel aandacht besteed wordt aan de arbeid naar binnen. Humanitas daarentegen heeft een dienende functie ten aanzien van de mens in nood en heeft niet de intentie zich in het bijzonder te richten tot de aangesloten leden. Integendeel, behoudens uitzonderingen, zullen niet de aangesloten leden, doch anderen van Humanitas hulp en bijstand verkrijgen.

Toch overlappen de werkzaamheden van Humanitas en het Humanistisch Verbond elkaar ten dele, in het bijzonder daar, waar het werk van het Humanistisch Verbond zich richt tot de medemens, die geestelijke steun nodig heeft. Op zich zelf behoeft dit geen zorg te baren. Integendeel, het zou niet goed zijn als dat anders was. In de brochure van het Humanistisch Verbond wordt het totaal van de humanistische organisaties en activiteiten als een humanistische beweging gekenschetst, welke een tot nu toe opengebleven plaats in ons volksleven inneemt en welke zich steeds verder ontwikkelt en verdiept. En waar men het leven gelukkig niet in vakjes kan indelen, is het niet anders dan onvermijdelijk, dat de arbeid, welke men op maatschappelijk terrein

verricht, de arbeid van anderen herhaaldelijk raakt en men dus tot samenwerking komt. Met een modern woord noemt men die samenwerking integratie. Deze integratie geschiedt in de humanistische beweging via de Stichting Humanistisch Centrum „Mens en Wereld”. Wij vonden in de brochure een aardig schematisch overzicht van deze humanistische beweging.

Eén passage uit de brochure willen wij allen, die in onze humanistische beweging werkzaam zijn, voortdurend voor ogen houden, omdat zij het gevaar lopen hun arbeid te absoluut te gaan zien en van het humanisme een zuil te maken in de slechte betekenis van het woord. Deze passage luidt:

„Een eigen gezicht, dus een eigen plaats te hebben in de volksgemeenschap, betekent voor de humanist niet, dat een nieuw hokje wordt toegevoegd aan het schottenrijke Nederlandse geestesleven, want de humanist is voorstander van een vrij en open geestelijk verkeer, van een voortdurende ontmoeting der levensovertuigingen: in het maatschappelijk leven van de arbeid, de ontspanning en de ontwikkeling. Hij verwerpt de idee van een humanistische school, een humanistische sportvereniging, een humanistische personeelsvereniging en wat al meer van dergelijke funeste apartjes. Hij acht zulke splitsingen van de organen van de volksgemeenschap het grootste gevaar voor een gezond geestelijk leven in Nederland.”

De brochure van het Humanistisch Verbond voorziet — om het maar eens met een gemeenplaats te zeggen — in een behoefte. Voor onze leden is zij een welkome aanvulling op onze brochure „10 jaar maatschappelijk werk in opbouw”, en kennisneming van de brochure van het Humanistisch Verbond is noodzakelijk om ook de achtergrond van ons eigen werk beter te verstaan.

Wij feliciteren onze zusterorganisatie (in bepaald opzicht zou het zelfs beter te zijn te spreken van moederorganisatie, als het niet zo vreemd was, dat dan de dochter ouder was dan de moeder) met haar tienjarig bestaan en spreken de wens uit, dat de viering van dit tienjarig bestaan een nieuw uitgangspunt zal betekenen voor een verdere ontwikkeling van de humanistische beweging in Nederland.

C. M. SWIEBEL

★ ★ **Congres Overpeinzing**

Schijnwerpers zijn verdraaid lastige dingen en als ze dan nog worden gehanteerd door een vrouw, die je moeilijk wat weigeren kunt, omdat ze zelf het schier onmogelijke presteert en dat dan nog doet op een wijze, die je bewondering eerst en dan zelfs je eerbied afdwingt, wel, dan kun je dat felle schijnsel niet ontglippen, dan capituleer je.

Mejuffrouw Dijkstra hanteerde zo'n eng ding om iemand te vangen, bereid congresindrukken te schrijven van ons Jubileumcongres bij ons 10-jarig bestaan. Ik ben degeen, waarop dat meedogenloze licht bleef stilstaan. De gevolgen zijn overigens voor onze directrice!

Nu zijn „indrukken” wonderlijke ervaringen. Soms beperken zij zich vrijwel tot de bepaalde gebeurtenis, doch meestal werken er allerlei vroegere indrukken op in, vooral als vergelijkingen zich opdringen. Daarom ditmaal liever „overpeinzingen”, waarbij ik onze „Humanitas”-vrienden meevoer langs de weg van deze 10 jaren, vaak zo moeizaam gegaan.

Langs die route is elk jaar een pleisterplaats gekozen, waar werd overzien wat gedaan werd en waar werd overlegd wat uit de zich onweerstaanbaar opdringende massa werk aangepakt kon worden en hoe dat moest gebeuren. Op elk volgend congres bleken de leiderscapaciteiten en de dadenkracht van het Dagelijks Bestuur groot genoeg om de onvermijdelijke achterstand op de toename van

de zich in ijtempo ontwikkelende maatschappelijke zorg in Nederland niet groter te doen worden, terwijl ook landelijk de afdelingen in aantal en in werkzaamheid groeiden.

Natuurlijk is er kritiek en die moet ook geuit, maar overweeg daarbij eerst terdege of het anders gekund had, gegeven de omstandigheden, overweeg voorts ook de betrachte toewijding, de geofferde inspanning, het koppige volhouden, voordat uw beoordeling veroordeling mocht worden. O, niet alleen bij wat het D.B. en het H.B. deden, doch ook bij wat zovelen in het land verrichtten om de taak van „Humanitas” zo goed mogelijk te volvoeren!

Nu 10.137 leden...

Toen Rietveld vol waarlijk gepaste trots op het Jubileumcongres melding maakte van de groei van „Humanitas” en aan onze voorzitter mr. dr Joris in 't Veld een lijst met 10.137 leden overhandigde, herinnerde hij aan ons eerste Congres, toen nog bescheidenlijk „Studie-Conferentie” genoemd.

Nog zie ik die bijeenkomst vóór mij. In een pijpenla-zaaltje van het N.V.-huis te Utrecht met hoogstens 35 afgevaardigden — hoofdzakelijk dames — waarvan er enige spraken over de moeilijkheden, die zij hadden bij het maatschappelijk werk, om raad vroegen voor „bepaalde gevallen” en die prompt verkregen. Zeker, voor deze pioniers op het terrein der vrijwillige medewerk(st)ers en ook voor „Humanitas” was deze samenkomst heel belangrijk!

De volgende samenkomst al gaf een markant verschil. Nu waren de heren in de meerderheid en het alles beheersende onderwerp betrof de financiën. Nu ja, zult u zeggen, dat is eigenlijk nog zo, maar toen was men nog onbedreven en angstig en er was nog geen Van Grootheest met puzzle-acties en ook de subsidies ontbraken nog geheel. Mag ik een paar aanhalingen doen uit wat ik toen schreef?

„... allen hadden een frons tussen de wenkbrauwen, die zo iets scheen te beduiden als: wat zijn we begonnen?, vooral als de financiën werden belicht. Een tweede frons verscheen, toen de eenvoudige vrijwillige medewerker begon aan te voelen, dat hij voor een wel wat erg veelzijdig en veeleisend werk stond en dat hij dat nog lang niet zo goed kon overzien.”

Maar, vrienden, toen waren onze secties er nog niet en nu kan het C.B. nu meer steun bieden dan toen.

Een andere aanhaling, waaruit toen al duidelijk bleek, dat de sociaal bewogen mens, eenmaal door dit werk gegrepen, volharden moet, ondanks alles: „Ja, jongere en oudere lieden, gij zijt in het schuitje van het maatschappelijk werk gestapt om gedurende een deel van uw vrije tijd gewetensvol te gaan varen door de sociale moerassen der individuele noden van personen en gezinnen om deze moerassen te ontginnen en om te zetten in morele en geestelijke welstand tot heil van deze medemens in nood. Gij argelozen, al wist ge wel, dat dit geen spelevaren zou worden, gij wist waarschijnlijk niet vooruit, dat dit werk niet meer zou loslaten uw uit gezond humanistisch idealisme voortspruitende werkkraft, die u dreef tot deze arbeid en die zo bitter nodig is!”

Idealisme maakte dit mogelijk...

Het is dit idealisme, dat ook nu nog de daden in het land stelt en „Humanitas” doet groeien, waardoor de afdelingen zich aaneen rijgen, het werk als een web om zich heen doet grijpen, dat dit Jubileumcongres mogelijk maakte en de 10.137 leden bijeenbracht. Het is dit zelfde idealisme, waardoor de huidige werkers dit web nog te ijl achten en het ledental nog te gering ook al, wijl zij weten, dat het bij vele buitenkerkelijken nog latent is, omdat in ieder menskind het mededogen woont en de medeverantwoordelijkheid voor het lot van de medemens en dat het slechts wacht op de bezielende wekker!

Vanwege dat ijle web kon ik de heer Jhr de Quarles van Ufford, de voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk, zo goed verstaan, toen hij op het Jubileumcongres zei, dat hij aanvankelijk niet wist, wat dat voor iets was: „Humanitas”, dat het hem nieër en meer begon te intrigeren en dat het dossier, dat „iets” betreffende, een aangename openbaring was.

Toen de voorzitter van het Humanistisch Verbond, dr Van Praag, in die functie gelukwensen uitsprak, kwam mij onze derde Conferentie — nog altijd „bescheiden” waren we toen! — in gedachten, waar de strijd gestreden werd: „Humanitas” samen met het Verbond in één organisatie of: naast elkaar, ieder afzonderlijk, in goede harmonie en waar mogelijk samenwerkend! Toen kwam me ook het Congres te Amersfoort in 1949 voor de geest, waar prof. Mennicke het



De voorzitter mr. J. in 't Veld

resultaat: gescheiden werken, verklaarde. „De Katholieken en Protestanten” zo zei hij, „hebben ieder hun groepsgeest. Die hebben buitenkerkelijken ook, maar het overgrote deel is zich die niet bewust. Het Humanistisch Verbond is bezig — in 1949 — zich een levensbeschouwing op brede basis te vormen. Daar is de groepsgeest groeiende. Doch ook in „Humanitas” is een groepsgeest tot bewustheid aan het komen, blijkende uit het enthousiasme, waarmee men zich daar geeft aan het maatschappelijk werk”. Tot zover prof. Mennicke. Zijn rede motiveerde m.i. klaar, waarom „Humanitas” zijn eigen weg ging, moet gaan, want zo merkte de professor o.m. op: „de kritische geest, welke het kenmerk is van de buitenkerkelijken, laat zich minder gemakkelijk plaatsen onder een van boven af geformuleerde levensbeschouwing, maar op den duur zullen ook daar zich een of meer levensbeschouwingen kristalliseren.”

Hieruit volgt, dat, voordat dit proces geëindigd is, alle buitenkerkelijken bereikt moeten kunnen worden en vooral die, welke nog tot geen bewuste levensbeschouwing zijn gekomen. Ten 1ste om hun mede-verantwoordelijkheid met het mensenlot te wekken en tot daden te activeren en ten 2de om ook hen bij te staan als dat nodig mocht zijn. Dit kan „Humanitas”, omdat het op een bredere basis staat dan het Verbond, terwijl aan de andere kant de godsdienstigen, die zich niet kerkelijk willen binden, gelegenheid wordt geboden ook van hun gevoel van verantwoordelijkheid tegenover de individuele noden te doen blijken of om, zonder gewetensbezwaren, van de door „Humanitas” te verlenen bijstand te kunnen medeprofitieren voor het geval zij zelf moeilijkheden hebben. Dit alles neemt het feit niet weg, dat wij allen in „Humanitas” het maatschappelijk werk als een noodwendig uitvloei-sel beschouwen van de humanistische grondslag, waarop wij ons werk doen.

Zo u mocht denken, beste lezer, dat ik ook maar één ogenblik buiten de orde was van dit Jubileumcongres, dan wil ik er op wijzen, dat dit alles geschiedenis is, welke leidde tot dit congres en dat in de indrukken hier opgedaan al deze overwegingen noodzakelijkerwijs verwerkt zijn en ze aanmerkelijk verdiept hebben.

Het eerste lustrum

Keren we terug naar 1949. Op 3 Juni 1950 d.a.v. vond in Krasnapolsky te Am-



sterdam de herdenking plaats van ons Eerste Lustrum. Ik schreef daarover: „Vijf moeizame jaren waren voorbij, waarin wij menigmaal het gevoel hadden, dat alles wat we deden in de lucht zweefde, maar de hoop leefde, dat de verbeterde volharding van een klein deel der leden bij een zo wankelende financiële basis, allengs in een meer blijmoedige volharding zou veranderen, want maatschappelijk werk zal wel altijd moeizame arbeid vergen en naarmate zijn betekenis beter wordt ingezien, naar die mate zullen de financiën stellig wel ruimer gaan vloeien”.

De herdenkingsrede van onze voorzitter was een geestelijk rijke belevenis en zo er nog lieden zijn, die er aan twijfelen of wij „Humanitas”-mensen wel over bronnen beschikken, waaraan wij onze dorst naar hogere levenswaarden kunnen laven en waaruit wij de krachten putten voor onze zo veeleisende arbeid, dan zij hun de lezing dier rede van harte aanbevelen.

Het was toen, dat onze grote pionier Pieter Cornelis Faber werd uitgeroepen tot „Erelid”, deels om hem dank te betonen voor zijn vijfjarige onverdroten toewijding als algemeen secretaris en deels om hem, nu hij een andere werkring had, blijvend te binden aan onze — aan *zijn* toen nog — Stichting „Humanitas”.

Nu, weer 5 jaar later, was Faber natuurlijk aanwezig en wij allen genoten weer eens van zijn enthousiast en toch zo ernstig woord, gesproken aan de gezamenlijke maaltijd. Het deed ons goed ook Boetje in ons midden te hebben, omdat hij met Faber en In 't Veld toch wel het Driemanschap vormde uit de zo bijzonder moeilijke beginperiode. Van „gezamenlijke maaltijd” gesproken.

Deze is toch altijd weer een der hoogtepunten van onze congressen. Is er wel een betere gelegenheid om elkaar te leren kennen en ervaringen uit te wisselen, om de „Humanitas”-banden aan te halen, om opgenomen te worden in hun sfeer van kameraadschap?

En elk jaar weer zien we het aantal aanzittenden toenemen, wat een intens gevoel van trots geeft dat.

De dubbeltjes

In een wolkenkrabber in het midden van de zo geteisterde Maasstad congresseerden wij in 1951. Hadden wij in 1949 een 3400-tal leden, toen waren het er al 6000! Hier ging het om belangrijke financiële voorstellen. Een nuttige financiële commissie was het gevolg. Hoe alles nog van de dubbeltjes afhing, vertelde een Congresganger in zijn „Congres-Spatten”:

„In discussie was een hogere afdracht aan het C.B. van 25 cent per lid. Een beetje sneu was het voor de twee maatschappelijke werkers, die hun bestaanszekerheid langzaam maar zeker zagen weg-ebben. Er was iets in hun gezicht van: kunnen jullie wel, zo, met z'n allen?”

Waren de congressen tot dusver en ook nog die te Arnhem in 1952, te Eindhoven in 1953 en ook nog dat te Hengelo gekenmerkt door op zichzelf zeer leerzame lezingen met discussie, geleidelijk groeide de behoefte om deze te verplaatsen naar tussentijdse studieconferenties, waardoor vooral de sectieleden de nodige kennis kunnen opdoen. De landelijke secties gaan zich steeds beter weren en de plaatselijke groeien in hun taak. Een commissie is aan het werk gegaan en heeft een organisatie-rapport ingediend. De verhouding tussen secties

en afdelingsbesturen geeft soms wel eens spanningen.

Groeistuijpes noem je dat!

Zullen we het ook nu weer aankunnen? Altijd die vraag, maar we hebben vertrouwen, omdat de wil tot slagen groot is en diep leeft. Wij moeten het aankunnen. Met man en macht aan de opbouw van onze organisatievorm in goedwillende harmonie! Deze grootse taak stond op de achtergrond van dit congres al zal wel niemand in ernst gedacht hebben, dat deze zo belangrijke en ingewikkelde zaak al geheel rijp zou zijn voor behandeling. Ik moet mij jammer genoeg onthouden van de bespreking der lezingen, op vorige congressen waaronder er enkele voor „Humanitas” toch wel van bijzondere betekenis waren. Zo die van Ploeg Jr., als voorstander en mr. Van der Waerden als tegenstander van afscheiding van het Genootschap tot Reclassering en die van dr. P. C. J. van Loon, die het o.m. een groot voordeel vond voor „Humanitas”, dat het bij de opbouw van de organisatie geen last had van historisch gegroeide tradities en erkende, dat wij een te waarden oog hebben voor de meer moderne werkmethoden. Wij weten, dat de door „Humanitas” in de laatste jaren gedane pogingen om met Pro Juventute tot een aanvaardbare samenwerking te komen gefaald hebben en dat wij nu onze eigen weg zullen hebben te gaan.

Ook de secties waren aanwezig

Het was ongetwijfeld meer dan een vondst om bij dit Jubileumcongres ook leden der plaatselijke secties te betrekken. Het was een vorm van waardering en dankbaarheid voor hun arbeid tevens en interne propaganda van betekenis. Voor deze sectieleden waren op de zondagmorgen afzonderlijke bijeenkomsten belegd. Ik ben een kijkje gaan nemen in de drie zaaltjes. Waar ik ook binnengleed, men merkte mij nauwelijks op, zo gespannen was de aandacht. Eerst zag ik Van der Waerden, voorzitter van de landelijke sectie voor Reclassering instemmend knikken toen Pols duidelijk maakte wanneer een geestelijk raadsman van het Verbond een taak had en wanneer „Humanitas”. Het kostte moeite mij uit de boeiende sfeer los te maken en weg te sluipen naar boven, waar Van Praag van de Kinderbescherming aan het woord was. Ook daar gespannen aandacht. Er was even een lichte deining, toen hij zei weg te gaan en nog niet te weten, wie zijn opvolger was. Ik maakte gebruik van de merkbare bedruktheid wegens dat vertrek en liep weer naar beneden naar de sectie Gezinszorg. Daar troonde onze altijd blijmoedige Boasson. Ik maakte nog juist

de beantwoording mee van een paar vragen en opmerkingen, maar voelde alras de ontspanning van de ook daar geboeide aandacht. De koffie-in-zicht won het toen snel. Jammer, ik was te laat gekomen, maar één ding had ik wel door: de sectieleden van deze drie secties hadden een paar leerzame uren gehad. Het was dan ook jammer, dat de leden van de sectie voor Bejaardenzorg en die der Algemene Maatschappelijke Zorg niet zulk een bijeenkomst konden hebben. Mijn nieuwsgierigheid bracht mij tot de conclusie, dat de groei van „Humanitas” toch in feite drijft op wat in de Secties wordt geleerd en gepresteerd. Zoals meestal: het zijn de stille werkers, die een vereniging dragen en haar betekenis bepalen!

In september 1952 werd ons eerste Kinderthuis „Ellinchem” te Ellecom geopend. Ondanks het feit, dat de financiële moeilijkheden groot waren, moet heel „Humanitas” dit feit toch wel als een stevige stap vooruit hebben gevoeld en de tentoonstelling op ieder congres van het daar gepresteerde werk toont ons telkens weer vooruitgang, ook nu weer in Den Haag. Ook nu werd weer door het congres met koesterende aandacht geluisterd naar wat Beuke over zijn „Ellinchem”, ons „Ellinchem” te vertellen had. Dat de behoefte aan een tweede kindertehuis steeds dringender wordt, is een duidelijk bewijs van de goodwill van „Humanitas”. Als nu alle kinderrechtvaarders de ons toekomende gevallen zouden toewijzen... Te veel nog, bewust of onbewust, beperken de bij die toewijzing betrokken instanties zich tot de uitgesproken „humanistische” gevallen, ziet men de bredere basis van „Humanitas” over het hoofd. Niet alleen in het zuiden zijn weerstanden te overwinnen. Onze voorzitter zegt dan zo fijntjes: laten we in gezonde concurrentiestrijd pogen elkaar in het werk kwaliteitsvliegen af te vangen! Nu ja, zo letterlijk zei hij het niet, maar het komt er wel op neer.

Eén voorstel, dat het congres aannam, wil ik hier nog even memoreren: onze leden hebben voortaan de keuze uit meerdere contributies en wel per jaar f 5,—, f 7,50, f 10,— of méér, plus f 1,— als de vrouw of de man ook lid wil zijn, wat eigenlijk wel logisch is. Wij hopen, dat zij, die het missen kunnen, een hun passende keuze zullen doen. Ons werk is het waard.

Het jubileumcongres in Amicitia in Den Haag

Wat beschikken die congres-ontvangende afdelingen toch over een voortreffelijk organisatie-vermogen. Het loopt als vanzelfsprekend alles even vlot. En, wat hebben ze ieder een waar ar-

senaal van schattige pleegouders voor de vermoeide congressisten. Kom je, zoals ik, zo tegen 12 uur 's nachts aanzetten, dan moet je eerst nog allerlei goeds verwerken en 'als je eindelijk te bed ligt — en wat voor een bed! — dan kennen de spreiders er van je beter dan jezelf! Of er dan vrachtwagens in serie de hele verdere nacht langs je open raam daveren op weg naar Rotterdam of in omgekeerde richting, dat hoor je na een kwartier niet meer: de slaap overwint alles! Wel droom je dan van de minister voor Maatschappelijk Werk, die zich doet vertegenwoordigen door dr. v. d. Putten omdat hij, de minister, tot zijn spijt niet persoonlijk kon komen, van de wethouder van Den Haag, de heer v. d. Oever, die „Humanitas” een goed hart toedraagt, maar vooral van de feestavond in het Kurhaus te Scheveningen.

Dan zucht je tevreden voor je heen over de vioolvoordracht met pianobegeleiding, dan glimlach je genoechlijk als opeens in volle fleur en kleur de Fliere-fluiters weer voor je staan en hun welverzorgde zang en muziek brengen. Dan doezelen de vrolijke wijsjes weg en wordt Johan Jong steeds kleiner en hij is al niet zo groot — van gestalte bedoel ik — en dan weet je van niets meer. Kun je van muziek en zang nog dromen, van wat mevrouw Georgette Hagedoorn ons bood, droom je niet, ben je klaar wakker. Je voelt de... maar laat ik mijn enthousiasme intomen en alleen zeggen, dat het cabaret-kunst van de bovenste plank was, waarvan de zaal intens genoot en dat onze voorzitter aanleg toonde als conferencier. Deze avond was een groot succes en als ik goed geluisterd heb, waren er heel wat Hagenaars, die nog niet zo best wisten wat „Humanitas” „voor iets” was. Zij moeten na de causerie van mejuffrouw Hudig over 50 jaar Kinderwetten, welke heel wat onderwerpen van maatschappelijke zorg aanroerde, wel gedacht hebben, dat men nooit te oud is om te leren. De brochure van Jo Manassen lezen, beste mensen, dan weet u, waar u heen moet om uw ontwakend sociaal gevoel actief te maken. Ja, die brochure. Hoeveel maal werd op dit congres haar lof verkondigd? Ik ben de tel kwijtgeraakt. Wat een propaganda-middel, vraag het maar aan jhr. Quarles van Ufford, die getuigde er van.

Het is wel een wonderlijk verhaal geworden, maar ja, overpeinzingen gaan nu eenmaal niet langs rechte banen. Als u maar begrepen heeft, dat „Humanitas” groeit, dat het alle hens aan dek nodig heeft en dat alle buitenkerkelijken er van weten moeten, zich hebben af te vragen of, als zij er nog buiten staan, dit wel verantwoord is tegenover hun eigen geweten en tegenover hun medemensen, vooral als die een hart onder de riem best kunnen gebruiken.

Dec. 1955

VL

Het congres besloot...

Naast de betrekkelijk uitvoerige beschouwingen over ons congres in pers en radio en de artikelen, welke in dit nummer van „Van Mens tot Mens” zijn opgenomen, past het de besluiten van het congres slechts in het kort te vermelden. Het uitvoerige congresverslag zal worden nagezien door de afdeling Den Haag.

Allereerst verenigde het congres zich met het voorstel van de verslagcommissie van de afdeling Hengelo tot goedkeuring van het verslag van het congres, dat in 1954 in die plaats is gehouden. Verder keurde het congres bij acclamatie de jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester over 1954 goed, terwijl het zich tevens accoord verklaarde met het beleid van het bestuur en de redacties van „Van Mens tot Mens” en „Humanitas”. Voorts werd de penningmeester decharge verleend voor het door hem — of beter gezegd door zijn voorganger — gevoerde beheer van de gelden der vereniging. Ook de begroting voor het jaar 1956 kon de instemming van het congres verwerven.

Alle zittende bestuursleden werden herkozen.

In 1957 zullen aftreden: mr. dr J. in 't Veld; dr L. I. de Winter; B. Drukker; G. Goossen; mej. E. H. Kloevekom; mevr. F. v. Oostrum—de Boer; C. Rietveld; E. Veuger; H. Zunderman Jr.

In 1959 zijn aan de beurt van aftreding: C. M. Swiebel; J. v. d. Bergh Jeths; mej. M. Dijkstra; mr. P. van 't Hoff; J. Landman; H. Ploeg Jr.; J. C. Schnetz; F. H. Vliegen.

Naar aanleiding van een voorstel van de afdeling Breda is besloten, dat mede in verband met hun rechtspositie en de te verwachten financiële consequenties, de beroepskrachten in den vervolge namens de desbetreffende afdeling of gewest door het Centraal Bestuur zullen worden benoemd. De bezoldiging blijft

echter voor rekening van de instantie, waarvoor zij werkzaam zijn.

Het vraagstuk van de taak van de gewestelijke besturen en van de financiële verhouding van de gewesten tegenover de centrale vereniging en de afdelingen, waaromtrent de afdeling Utrecht een voorstel had ingediend, zal worden bestudeerd in het kader van het rapport van de Organisatiecommissie dat kortelings bij het Centraal Bestuur is ingediend en dat op een speciaal congres zal worden behandeld. Op dit speciale congres zal tevens aandacht worden gewijd aan de vraagstukken, welke ver-

band houden met de geestelijke grondslag van onze vereniging.

Het congres machtigde het Centraal Bestuur over te gaan tot een nieuwe contributieregeling in die zin, dat een keuze-contributie van f 5, f 7,50, f 10 of meer per jaar zou worden ingevoerd, gepaard met een grotere afdracht aan het Centraal Bestuur. Over de datum van ingang, alsmede over de mate van deze grotere afdracht, zal het advies worden ingewonnen van een vergadering van afdelingspenningmeesters.

Tenslotte is besloten het huishoudelijk congres eens per twee jaar te doen houden. Daarnaast zullen tussentijds congressen of conferenties gehouden worden, welke gewijd zijn aan speciale onderwerpen, de arbeid van „Humanitas” rakende ,

C. S.

PLEEGGEZINNEN

Voortdurend hoort men de klacht, dat er pleeggezinnen te kort zijn. Daategenover staat, dat er allerlei mensen zijn, die graag een kind in huis willen nemen en er geen krijgen. Hoe zit dat toch? Te veel mensen wensen een lief meisje met blond haar en blauwe ogen van een jaar of drie. En dat zijn niet de kinderen, voor wie wij onderdak zoeken. Onze kinderen hebben een geschiedenis achter de rug. Zij hebben geleefd onder moeilijke omstandigheden, anders zouden hun ouders niet uit de ouderlijke macht ontzet zijn. Desondanks zijn ze lief; maar niet de liefde van het kleine meisje. Dat is een elfje uit het sprookje. Onze kinderen zijn kinderen van vlees en bloed, met hun moeilijkheden, soms kleine, soms grote.

Bovendien spelen bij de meeste kinderen hun eigen ouders nog een belangrijke rol. Vroeger haalde men de kinderen weg en probeerde de banden met het oude milieu door te snijden. Tegenwoordig weten we dat dit niet goed is. Om maar een heel eenvoudig voorbeeld te noemen: ook van een moeder, die in driftbuien slaat en de kinderen eigenlijk verwaarloost, kunnen de kinderen houden. We weten, dat zeer vaak een goede uitgroei van de persoonlijkheid geschaad wordt, als we de band van de kinderen met thuis verbreken.

Dit heeft consequenties voor de pleegouders. Al te veel mensen willen het kind voor zich zelf en kunnen het niet delen met de eigen ouders. Er zijn zoveel pleegouders, die geen kind opnemen willen, als ze niet zeker zijn, dat het kind bij hen blijft.

Het probleem, waar wij voor staan is, dat er wel pleeggezinnen zijn, maar dat de kinderen, die geplaatst moeten wor-

den, niet in dat gezin passen. Wie een klein meisje wil, kan geen brutale jongen goed opvoeden. Wie een kind voor zich zelf wil houden, verdraagt het niet, als het kind contact met de ouders heeft. En een Gronings kind brengen we liever niet onder in Rotterdam of Limburg, zodat we soms in Groningen een pleeggezin moeten zoeken, terwijl een gezin in Limburg wacht.

Is u hiermee iets duidelijk geworden van de moeilijkheden die het vinden van pleeggezinnen voor ons meebrengen? Hoe vinden we hier een oplossing voor? Eén weg bewandelen we niet. Dat is, dat we al onze inzichten over boord zetten; dat we makkelijker worden; dat we het met het onderzoek van aspirant-pleeggezinnen niet zo nauw nemen. Dan zijn we niet meer verantwoord, noch tegenover de kinderen, noch tegenover de pleegouders zelf. Want een plaatsing, die mislukt, is verdrietig voor alle betrokken partijen.

Wat kunnen we doen? Juist hen opwekken zich aan te melden, die het ook niet zo erg vinden, als ze geen kind krijgen. Bij die mensen hoeven de kinderen niet zo uitzonderlijk lief te zijn en mogen ze wel aan hun vader en moeder denken en dezen bezoeken, en mogen ze uiteindelijk ook naar hen terug.

Maar hoe weet men nu of men werkelijk geschikt is? Daarover hoeven de mensen zich geen zorgen te maken. Wij krijgen graag de aanmeldingen voor aspirant pleeggezinnen. En in uitvoerige gesprekken pogen we gezamenlijk tot de conclusie te komen of men geschikt is of niet. Als de aspirantpleegouders zich maar melden, dan komen we stellig weer verder!

E. VRIND—VAN PRAAG

DE REDACTIE
WENST ALLE LEZERS
EEN GELUKKIG
EN VOORSPOEDIG

1956



De eerste prijs!!

Prijsvraag 1955

Het zit er weer op, het jaar 1955 en ook de prijsvraag. Het doet ons genoeg en u op de valreep nog enige mededelingen te kunnen doen over het verloop van deze actie.

Welnu, we mogen niet ontevreden zijn, wat zeg ik, we mogen dik tevreden zijn.

Want we ontvingen nog iets meer inzendingen dan verleden jaar en wel ongeveer 98.000, dat is dus geen kleinigheid. Het juiste resultaat kunnen we nog niet mededelen want daar zijn nog allerlei berekeningen voor nodig, waarvoor we nog niet alle gegevens binnen hebben. Maar een ding staat vast, dat de verkopers van deelnemerskaarten zich ook dit jaar weer duchtig hebben geweerd en dat wij ons gelukkig prijzen, dat wij ook dit jaar weer op de enthousiaste medewerking van zovelen hebben kunnen rekenen.

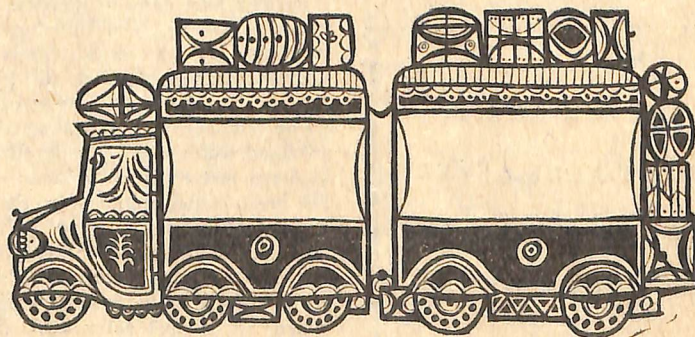
In het volgend nummer van „Van Mens tot Mens” zullen we nog eens precies uit de doeken doen hoe alles gegaan is, maar een ding willen we alvast doen: Alle medewerkers, die zich zo hebben ingespannen om ook deze actie te doen slagen, hartelijk dank zeggen.

Hieronder treft u aan de namen en adressen van de winnaars van de eerste 20 prijzen:

1. Mevr. F. Visser, Van Hallstraat 126", Amsterdam-W.; 2. Hr. J. G. Schmidt, Nassau Odijkstr. 57, Den Haag; 3. Mevr. Mollema-de Goede, Oranjestraat 148, Haarlem-W.; 4. L. P. v. Herk, Klapwijkseweg 7c, Pijnacker (Z.H.); 5. Mevr. J. Timmermans-Visser, Rooseveltlaan 87, Amsterdam-Z.; 6. Hr. Ligtvoet, Tolstraat 111", Amsterdam-Z.; 7. Mej. D. van Soest, Groenestraat 58, Nijmegen; 8. Hr. P. v. d. Gaag Sr., Bloemfonteinstraat 161, Den Haag; 9. Hr. J. E. van Beelen, De la Reyweg 66, Den Haag; 10. Hr. J. Kuiper, Jacob Catsstraat 16, Hengelo (O.); 11. Hr. N. Engel, Warmoesstraat 114, Wormerveer; 12. Mevr. J. E. Weekhout-Smits, 1e Jerichostraat 24b, Rotterdam; 13. Mr. A. J. S. Douma, Haanplein 8, Den Haag; 14. Mevr. B. Klaver-Blom, Vinkenstraat 8, Den Helder; 15. Hr. C. J. Kalis, Heemraadstraat 26, Scheveningen; 16. Mevr. J. v. d. Veen-Kemkers, Bosweg 6, Leek (Gr.); 17. Hr. G. J. van Ek, Poolmansweg 7, Enschede; 18. Hr. J. H. Coehoorn, Tj. Nawijsstraat 3, Nij-Beets (Fr.); 19. Hr. H. P. Beintema, St. Antonielaan 166, Arnhem; 20. Hr. W. H. A. Böhm, Weesperzijde 90, Amsterdam.



De trekkingslijst zal in de eerste 2 weken van Januari worden verzonden. Heeft u dus een trekkingslijst aangevraagd dan weet u wanneer u die tegemoet kunt zien.



Alle prijswinnaars hebben inmiddels hun prijs ontvangen.